

raknak bizonyítaniuk kell létjogosultságukat.” – „Nem engedhetjük meg, hogy a községi könyvtárak minőségi színvonala csökkenjen!” – „Ha a községi könyvtárak fennmaradását veszély fenyegeti, az egyháztól kell segítséget kérnünk, illetve a könyvtár állományát át kell adni az egyháznak.” – „A legfontosabb az állomány. Ha nyugati irodalmat szerzünk be, az olvasók ismét visszatérnek hozzánk, meghozza többen, mint korábban, mivel ezentúl nem tudnak majd annyit költeni saját könyvekre.” – „Megmaradhat a központi ellátás? A helyi

hatóságok alighanem maguk akarnak majd dönteni a beszerzésről.” – „A folyóiratokon kell takarékoskodnunk.” – „Felhagytak már a központosítással?” – „Ha a bérköltségekkel takarékoskodni fognak, akkor az egyszemélyes könyvtár lesz az általános?” – „Igen fontos lesz a statisztika. Ezzel tudjuk a könyvtár szükségességét és fenntartását indokolni.”

1990. május 9-én feljegyezte:

**Ilse Eisenträger**

*Der Bibliothekar* 1990/8.

## Összberlini tanácskozás

1990. április 27-én másodízben találkoztak a nyugat-berlini kerületi városi könyvtárak vezetői kelet-berlini kollégáikkal. Egy-egy résztvevővel képviseltette magát a Berlini Városi Könyvtár és az Amerika-Emlékkönyvtár, valamint a berlini szenátus és magisztrátus is. A mindkét felet érintő, konkrét tervekkel kellett megvitatni. Az első napirendi pontként az 1990 októberében első alkalommal a város mindkét részében megrendezendő „multikulturális akciónapok”-kal foglalkoztak. Ezután a berlini regionális bizottság szakértői csoportjának üléséről hangzott el beszámoló. Ez a csoport a könyvtárügy különféle problémáival foglalkozik, pl. a továbbképzés, a használati feltételek, a berlini könyvtárak címjegyzéke és egy folyóirat-adatbank kérdéseivel... A leg-sürgősebbnek a letéti állományok cseréjét és a

továbbképzést ítélték. A nyugat-berlini szenátus 405 000 márkát bocsátott rendelkezésre tartós letétek létrehozására. Ebből a kelet-berlini nyilvános könyvtárak vonzó állományt, kerületi könyvtáranként kb. 1600 könyvet kapnak. A megvásárlásra kerülő könyvek kiválasztásában a nyugat- és kelet-berlini könyvtárosok szorosan együttműködnek... A város várható egyesítésére tekintettel javasolták munkacsoport létrehozását a használati feltételek kidolgozására.

A kelet- és nyugat-berlini könyvtárosok közös munkájának első kézzelfogható eredménye a berlini könyvtárak 1990 augusztusában vagy szeptemberében megjelenő címjegyzéke.

**Dr. Cornelia Voss**

*Der Bibliothekar* 1990/8.

## Herceg, óvakodj...

Könyvtáros, nagyon óvakodj! Előnt ben-nünket az aluljáró irodalom, és ha ezek között érték is akad, azt meg könnyen tönkreteszi az aluljáró könyvkiadás. Miközben azzal szédítenek, hogy kultúrát akarnak terjeszteni. Pedig csak gazdagodni akarnak. „Herceg, óvakodj gazdagodni a jelen évben” – olvashatjuk egy most újra kiadott könyv latin mondatának „korszerű” fordítását. *Kosáryné Réz Lola*

egyik történelmi regényéről, az *Ulrik inasról* van szó, amely a Garabonciás Könyvkiadó Kiszöveget „gondozásában” nemrég élte meg új kiadását. A kiadó, helyesen, úgy gondolta, hogy a könyvben itt-ott előforduló latin és egyéb, a mai olvasó számára már szokatlan kifejezéseket helyes lesz lábjegyzetben megmagyarázni. „Comes lucri camerae presentis anni” – olvashatjuk a könyvben körmöci Jóka

foglalkozását. Ez magyarul azt jelenti, hogy „a kincstári haszon (vagyis a kamara) jelen esztendei grófja”. Annál meghökkentőbb a lapalji jegyzetben közölt fordítás: „Herceg, óvakodj gazdagodni a jelen évben.” Leiterjakab, telitalatban.

Ez a csúcs, mert ehhez képest egyéb lábjegyzeteket olykor akár „sajtóhibának” is felfoghatunk. Például amikor Selmezbányáról (amelynek Sebncium latin nevét nem magyarítja a jegyzetelő) azt olvassuk, hogy „in periculo videmus miseri divitesque saepe gement”, vagyis a várost „veszélyben látjuk, nyomorultak és gazdagok gyakorta sírnak”. A lap alján: a várost „nyomorogni látjuk, és gazdagok gyakran jajgatnak”.

A misében elhangzó Dominus vobiscum fordítása eléggé közismert, annál meglepőbb a reá adott válasz fordítása: „és a ti lelketekkel”, a helyes „és a te lelkeddel” helyett.

Mindezek után már aligha csodálatos, hogy az egri püspökkel kapcsolatos hatsoros latin szöveg szavainak összerakása végleg meghaladta a fordító erejét, de a sok magyarázkodás helyett ebben csak azt tesszük szóvá, hogy a

„mille” számnevet ezer helyett száznak fordítja. Nem kevésbé bájos a „hutmanné asszony” megmagyarázása sem: „a hutman felesége”. Mintha az ispánéhoz azt írnák, hogy az ispán felesége, vagy Nagynéhoz, hogy Nagy felesége. Itt a hutman érdekelné az olvasót, amit Szamota oklevélszótárában kellett volna megkeresni: „bányagondnok, bányamester”. Az építészeti „opus quadratum,” megértéséhez sem segít sokat a „négyrét rakott fal” lábjegyzet. Milyen az? Sokkal valószínűbb – de ennek gondosan utána kellett nézni –, hogy „kváderkövekből”, vagyis szabályos négyszögletesre faragott kövekből épült falról van szó. Lásd ehhez a Pallas lexikon *quader* és *quaderozás* címszavát.

Kár, hogy Kosáryné könyvében nem fordul elő az a nevezetes angol mondás, amelyet lábjegyzetben az illetékes – talán ebben az esetben helyesen – így magyarított volna: „Ha valamit érdemes csinálni, azt érdemes jól csinálni!”

„Herceg, óvakodj...” Könyvtáros, óvatosan kezeld a jelen esztendő könyvtermelését! És intsd óvatosságra az olvasókat is!

**Kelecsényi Gábor**

## Tudomásunkra jutott...

Vályi Gábor,  
az Országos Könyvtárügyi  
Tanács elnöke

Szente Ferenc,  
az Országos Széchényi Könyvtár  
helyettes főigazgatója

Tekintettel a felelős szerkesztő személyében bekövetkezett változásra és a változtatás lebonyolításának módjára, 1990. szeptember 30-ával leköszönök a Könyvtári Figyelő szerkesztőbizottsága elnöki tisztéről.

Budapest, 1990. augusztus 30.

**Papp István**

\*

A Könyvtári Figyelő szerkesztőbizottsága tagjainak

Tájékoztatására közlöm, hogy a fenti levelet írtam a Könyvtári Figyelő lapgazdáinak.

Engedje meg, hogy megköszönjem eddigi tevékenységét, amellyel mind a szerkesztőség, mind a magam munkáját segítette. Egyben további eredményes munkálkodást kívánok Önnek a szerkesztőbizottságban.

Őszinte tisztelettel

Budapest, 1990. augusztus 30.

**Papp István**